

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**  
**ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**  
**Факультет української й іноземної філології та журналістики**  
**Кафедра англійської мови та методики її викладання**

**ДІАЛЕКТНА ЛЕКСИКА У ХУДОЖНЬОМУ ТЕКСТІ ЕМІ**  
**ТАН «КЛУБ ВЕСЕЛОЩІВ І УДАЧІ»**

**Кваліфікаційна робота**

на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»

Виконала: студентка 4 курсу 402 групи  
Спеціальності 035.04 Філологія  
(Германські мови та літератури (переклад  
включно) (англійська))

Освітньо-професійної програми «Філологія  
(германські мови та літератури (переклад  
включно)), перша – англійська)

Єфіменко Ірина Олегівна

Керівниця кандидатка філологічних наук  
доцентка Поторій Наталія Володимирівна

Рецензентка: кандидатка педагогічних  
наук, доцента, стейкхолдерка, учителька

Академічного ліцею ім. О.В. Мішукова

Кострубіна Ольга Валеріївна

Херсон - 2021

## ЗМІСТ

|  |    |
|--|----|
| <b>ВСТУП</b> .....   | 3  |
| <b>РОЗДІЛ 1. Теоретичні засади дослідження діалектної лексики</b> .....  | 6  |
| 1.1. Розкриття понять «діалект», «діалектна лексика» .....   | 6  |
| 1.2. Взаємодія літературної мови і діалектизмів у художніх творах  | 9  |
| <b>РОЗДІЛ 2. Особливості функціонування діалектної лексики у<br/>художньому тексті Е. Тан «Клуб веселоців і удачі»</b> ..... | 12 |
| 2.1. Стилiстичні функції діалектної лексики у художньому тексті<br>Емі Тан «Клуб веселоців і удачі» .....                    | 12 |
| 2.2. Аналіз діалектичної лексики в описі традиційних китайських<br>свят у романі Е. Тан «Клуб веселоців і удачі» .....       | 19 |
| <b>ВИСНОВКИ</b> .....  | 24 |
| <b>СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ</b> .....  | 26 |

## ВСТУП

Дослідження діалектної лексики у художніх творах це важливий лінгвістичний процес. Різні історичні зміни в мові, певні соціальні прошарки людей утворили цей лінгвістичний феномен – діалект. Мова – один із найважливіших джерел інформації.

Взаємозв'язок розвитку мови та людей, які нею спілкуються на певних територіях, утворили унікальну можливість для нашого дослідження. Багато авторів у своїх творах задля надання шарму і колориту, аби читачі відчували себе в місці, де письменник описує різні події, або персонажів, використовують діалектну лексику.

Поняття «діалект» є частиною національної мови, якою спілкується певна територіальна або соціальна група осіб. Вони не є частинами офіційної лексичної системи певної мови.

Різні дослідники розглядали діалектну лексику (Г. Гримашевич, М. Никончук, В. Мойсієнко, П. Бланк, Е. Давахаре, С. Бевзенко, А. Яворський, О. Жвава, Л. Шуст, В. Різник, Р. Омельковець, Н. Шилінг, В. Вольфрам, С. Поліщук та ін.).

**Актуальність дослідження** полягає у тому, що використання діалектної лексики у художніх творах, дало мовознавцям можливість розглянути її вплив на літературну мову. Стильові та загальнолітературні норми змінюють свою динаміку при використанні діалектних елементів у художніх текстах.

Маючи певне смислове та естетичне навантаження, діалектизми можуть утворювати нові художні засоби, які дають можливість для глибокого дослідження лінгвістами. Різні автори мають індивідуальну специфіку використання цієї лексики в своїх роботах, тож лінгвісти здійснюють аналізи їх праць, для повного уявлення впливу діалектів на сучасні тенденції в мовах (М. Норт, Дж. Ходсон та ін.). Саме тому,

дослідження ролі діалектизмів у художніх творах є важливим для розуміння того, як взаємодіють діалекти з літературною мовою.

**Мета дослідження** полягає у виявленні та поясненні функцій та ролі діалектної лексики у художньому тексті Емі Тан «Клуб веселощів і удачі».

Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання таких **завдань**:

- уточнити зміст понять «діалект», «діалектна лексика», «діалектизм»;
- визначити різницю між соціальними та територіальними діалектами;
- установити взаємодію між літературною мовою та діалектами;
- виявити діалектизми та їх роль в художньому творі Емі Тан «Клуб веселощів і удачі».

**Об'єктом дослідження** є діалектна лексика англійської мови.

**Предметом дослідження** є специфіка функціонування діалектної лексики у художньому тексті Емі Тан «Клуб веселощів і удачі».

**Матеріалом** нашого дослідження є художній твір американської письменниці Емі Тан, в якому вона показала життя китайсько-американських емігрантів та як вони за невимушеною настільною грою розказували історії з їхнього нелегкого життя.

**Методи дослідження.** В нашій роботі було використано низку методів: *метод дослідження лексико-семантичних полів* (розгляд діалектних лексем об'єднаних внутрішньомовними зв'язками); *описовий метод* (опис діалектної лексики її характерні риси, особливості та їх функціонування); *порівняльно-історичний метод* (встановлення закономірності розвитку діалектів); *метод лінгвістичної географії* (визначення зв'язків між діалектизмами та літературною мовою).

**Практичне значення** роботи полягає в тому, що досліджені результати можуть бути рекомендовані для використання на заняттях з

курсів інтерпретації художніх текстів, лексикології та стилістики англійської мови, а також у написанні курсових робіт.

## РОЗДІЛ 1

### ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ДІАЛЕКТНОЇ ЛЕКСИКИ

#### 1.1. Розкриття понять «діалект», «діалектна лексика»

У сучасному світі мова це не тільки стандартний засіб спілкування, а ще й різні варіації певної мови. Люди з різних кутків однієї країни можуть мати різні варіанти одного й того ж самого слова (*bostin – broken, devoed – gutted, fella – man, haddaway – no way!* [13]). Англійська мова дуже незвичайна, адже має надзвичайно велику кількість діалектів: шотландський, валлійська англійська, ірландська англійська тощо [18].

За допомогою діалекту ми можемо дізнатися звідки людина, з якої частини країни або континенту, її статус. *Діалект* – це різновид прийнятої загальнонародної мови яка є засобом спілкування людей будь-то соціальна група чи ідентифікуються вони за певною територією [1, с. 294]. У той самий час *діалектна лексика (діалектизми)* - це лексика, яка має відповідники в літературній мові, слова та словосполучення, ще не введені до складу літературної мови, але саме вони є джерелом оновлення загальнонаціональної мови [1, с. 294; 6, с. 286].

Діалект використовують для спілкування на певній території, він є різновидом певної мови. Нормована мова вивчається в закладах освіти, її використовують у засобах масової інформації. Саме тому не треба плутати діалект із суржиком (що є сумішшю лексики двох мов).

Досліджуючи це питання можна відмітити, що діалектизми використовують лише в тому випадку якщо хочуть привнести певний колорит якоїсь місцевості у художню літературу. Багато авторів знаходились у певному середовищі, де вони зростали серед

вузькодіалектних слів, і хотіли описати побут в якому вони виростили [8, с. 1]. З часом, деякі з цих письменників стали використовувати літературну мову, але й були такі, які за допомогою діалектизмів створювали справжні шедеври, відображаючи місцевий колорит та настрої певної епохи, а також відображати особливість певних персонажів [3, с. 1] (Марк Твен «Пригоди Тома Сойєра», Чарлз Дікенс «Посмертні записки Піквікського клубу»).

Діалектизми можна розділити на три типи [10, с. 111]:

- словникові (їх найбільше, адже вони додають декілька значень до вже сталих загальнонародних слів [10, с. 111]);
- етнографічні (вони позначають слова що поширені в певній місцевості; в основному це побутова лексика)[10, с.112];
- лексико-семантичні (вони пишуться однаково, але мають інше значення від літературного) [10, с. 113].

Використовуючи діалектизми в літературній мові письменники привносять певні слова або словосполучення до мови та розширюють її словниковий запас [1, с. 294].

Діалекти поділяються на територіальні і соціальні. *Територіальними діалектами* розмовляє певна кількість осіб на обмеженій частині місцевості. З часом цей тип діалектів може розвинути самостійну мову [10, с. 36].

Як зазначає Б. Кобилянський, у своїй роботі *Діалект і літературна мова*, територіальні діалекти пройшли величезний історичний шлях перед тим, як ми могли назвати їх саме цим терміном.

Усе почалося ще з часів коли люди проживали в племенах [5, с. 16-17]. Саме через довгий тернистий шлях, коли племена об'єднувались, розселивались, завоювали нові території, знаходились під різними князівствами та королівствами, змішувалися з різними народностями. Вони еволюціонували, у результаті ці племена пройшли багато мовних змін як у фонетиці, так і у граматичній системі, словниковий запас

насичувався новими словами, які були запозичені з інших народів, утворювали нові слова.

І звичайно, без діалектизмів не обійшлося, адже за допомогою історичних подій багато діалектної лексики перетворилося на загальноповживану, адже вони звузили свої функції [5, с. 21].

Як відзначає В. Виноградов є чотири умови утворення літературної мови [5, с. 19]:

- 1) коли діалектних відмінностей стає все менше при формуванні літературної мови;
- 2) коли літературна мова базується на народній мові;
- 3) коли норми мови є єдиними і спільними;
- 4) коли літературна мова має більше можливостей в стильових і жанрових різновидах, а також в усному та писемному мовленні [5, с. 19].

І саме тому територіальні діалекти та літературна мова дуже близько і тісно пов'язані один з одним.

Діалектна лексика обмежена певною територією. А, отже, словосполучення та слова які властиві цим регіонам мають унікальну лексику не схожу на загальноприйнятту [10, с. 110]. До них належать слова пов'язані із народними звичаями, професії, науки, обряди, історичні терміни, які є властиві певному регіону. Наприклад: *cob - bread roll, lass - girl, pal - mate, brekky - breakfast, fall - autumn, to guess - think, crisps - potato chips, post - mail, holiday - vacation, thongs - flip-flops*.

Стосовно *соціальних діалектів*, слід зазначити, що ними розмовляє певна кількість людей, які мають спільний рід занять, професію, вік та інтереси; цей тип виступає як засіб спілкування невеликої групи людей у певних умовах серед спеціальної групи людей [10, с. 36].

До соціальних діалектів ми відносимо такі поняття як [7, с. 12]:

- *професійні діалекти/жаргони* (які використовуються у професійному суспільстві, науково-технічну термінологію) [10, с. 37];



- *жаргони* (вони відзначаються наявністю специфічних слів та виразів, властиві певній групі людей, які тільки їм зрозумілі) [1, с. 509; 10; с. 38];
- *сленг* (слова або вирази, які є запозиченнями з англійської мови і мають емоційно-експресивне забарвлення) [10, с. 39-40; 1, с. 350];
- *арго* (незрозумілі для сторонніх людей слова та вислови вузького кола людей) [1, с. 57; 10, с. 40].

Соціальні діалекти не прив'язані до певної території як територіальні діалекти, і проявляють себе в основному в усному мовленні та в сталих висловах [7, с. 12].

У кожній країні є свої специфічні діалекти. Люди навіть не помічають як багато діалектної лексики вони вживають аби краще розуміти один одного, донести певну інформацію чи просто вести якийсь діалог. У професійній діяльності використовуються професійні жаргони, у колі друзів вживатимемо сленг, іноді задля підтримки певних традицій аби кращого розуміння.

Отже, діалект – це різновид мови, який вбирає в себе місцеві особливості певного регіону. Може бути територіальним (об'єднання історико-культурних традицій, побутових елементів лексики на певній території) та соціальним (мова певної групи людей, які пов'язані між собою за професіями, віком, інтересами тощо).

## **1.2. Взаємодія літературної мови і діалектизмів у художніх творах**

Діалектизми в художніх творах відображають реалії того чи іншого явища, події, що відбувається за задумом автора, або письменник описує реальні події, що колись відбулись. З їх допомогою можна дізнатися про деякі мовні особливості певних персонажів, історичні

події на певній території, де відбувається оповідь. Таким чином автор показує особливості колориту території, коли він описує певні явища, побут, обряди, зовнішність людей. Письменники використовують діалектну лексику аби показати, яким був за їх думкою побут тих часів, або як вони самі проживали в цих умовах. З їх допомогою завуальовано досліджується місце події, звідки ведеться оповідь [3, с. 1].

Як було вже зазначено, діалектизми не є частиною норм граматики, фонетики і лексичного запасу літературної мови. Діалектна лексика використовується заради того, аби змалювати побут та життя персонажів в їх природному середовищі [5, с. 33].

На думку В. Кобилянського, діалектизми – це слова та словосполучення з регіональними формами, які не вживаються в граматиці, мають особливу побудову речення та звукові особливості (де слова вживаються з відхиленнями від норми мови) [5, с. 33]. Ці слова іноді потрапляють в загальноживану мову за допомогою письменників, які вживають їх у власних творах [5, с. 32].

Діалектизми додають до твору оригінальність, колорит, забарвлення [9, с. 305]. Автори показують різні способи життя у різних куточках країн і таким чином лінгвісти досліджують різні мовні особливості, та як вони пов'язані з літературною мовою. Адже досліджуючи діалектизми, лінгвісти стежать за тим, як мова проходить крізь різні етапи і як культурне життя впливає на розвиток як літературної мови, так і свідомості людей.

Як відзначає Ю. Шерех, літературній мові часто не вистачає деяких слів, адже діалектизми можуть мати дуже влучне слово або словосполучення, і тому вони позичають деякі лексичні одиниці у діалектній лексики. Особливо часто це проявляється при утворенні мови. Літературна мова створюється за допомогою діалектизмів [12, с. 46].

У нашому столітті, епоху, коли межі кордонів стираються, коли запозичення та сленг стають нормою, а англіцизми використовуються в повсякденному житті, діалектна лексика проявляє себе в літературній мові дедалі частіше, привертаючи нашу увагу. За допомогою телебачення, радіо та різних творів діалектизми повільно просочується у повсякденне життя. Але саме в художніх творах діалектизми насичують культуру свого народу, тим, що вони поширюють цю лексику серед людей [12, с. 48].

Взаємодія діалектизмів у літературній мові дуже важливе, адже якщо вони не вписуються органічно до тематики твору, то вони порушують норми художнього стилю. І читачам дуже важко зрозуміти, що автор мав на увазі, а лінгвісти одразу помічають недоцільність їх уживання. Щоб віднайти цей баланс між доцільністю вживання діалектизмів у творах, письменники знаходять тонку грань, коли доречно використовувати діалектну лексику у мові персонажа, описуючи побут, зовнішність, пейзажі, авторську думку [3, с. 2]. Також важливо відмітити, що письменники мають знати, коли варто вживати ці елементи, адже перенасичення діалектизмами може призвести до втрати зацікавленості в історії.

Отже, використання діалектної лексики у художніх творах є балансом між доцільністю їх використання (коли письменники хочуть показати особливість мовлення їх персонажів, описати побут, історичні події та пейзаж) та перенасиченістю у творі, де навіть літературна мова не зможе дати їм пояснення.

## РОЗДІЛ 2

### ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ДІАЛЕКТНОЇ ЛЕКСИКИ У ХУДОЖНЬОМУ ТЕКСТІ Е.ТАН «КЛУБ ВЕСЕЛОЩІВ І УДАЧІ»

#### 2.1. Стилiстичнi функцiї дiалектної лексики у художньому тексті Емі Тан «Клуб веселощів і удачі»

Варто зазначити, що твір Емі Тан «Клуб веселощів і удачі» є не тільки бестселером, який привернув багато уваги до китайських іммігрантів які проживають на території Америки, а ще їх відображення культури та традицій, що привніс унікальність до того, як було зображено азіатів в літературі.

Використовуючи у художньому творі діалектну лексику, текст збагачується експресивними забарвленнями, що надають певним подробицям із реалій азійської спільноти (характеризуючи їх будні, місцевий колорит та розкриття характеру персонажів) наближення до повсякденності. Однією з особливостей цього твору це той факт, що авторка транслітерувала китайські слова та фрази англійською мовою.

Наприклад:

*The week before she died, she called me, full of pride, full of life: "Auntie Lin cooked red bean soup for Joy Luck. I'm going to cook black sesame-seed soup."*

*"Don't show off," I said.*

*"It's not showoff." She said the two soups were almost the same, chabudwo. Or maybe she said butong, not the same thing at all. It was one of those Chinese expressions that means the better half of mixed intentions. I can never remember things I didn't understand in the first place.*

[23, с. 1]

У цьому уривку є два незнайомі слова: *chabudwo* та *butong*. *Chabudwo* має значення *майже те саме*; *butong* – *означає зовсім інше*. Вони є транслітерацією китайських слів. Письменниця, використовуючи ці дві лексеми, надала тексту експресивності, не порушуючи художньо-естетичність тексту та наближаючи читачів до цієї дійсності. Використовуючи діалектичні слова, можна дізнатися про героїв роману їх освіту, соціальний статус. Одна із героїнь, Джун, внутрішній монолог якої ми обрали, занепокоєна, бо все ще не відійшла від материнної смерті та не може прийняти свою спадщину та історію своєї сім'ї.

*Once we started to play, nobody could speak, except to say “Pung!” or “Chr!” when taking a tile. We had to play with seriousness and think of nothing else but adding to our happiness through winning. But after sixteen rounds, we would again feast, this time to celebrate our good fortune. And then we would talk into the night until the morning, saying stories about good times in the past and good times yet to come.* [23, с. 2]

У цьому уривку є вигуки *Pung!* та *Chr!*, які промовляли жінки, коли грали у настільну гру маджонг. Такі вигуки використовуються лише під час гри. Їх комунікативна роль у творі полягає у передачі емоцій, вираженні радості або переживання.

*“We used to play mah jong, winner take all. But the same people were always winning, the same people always losing,” she says. She is stuffing wonton, one chopstick jab of gingery meat dabbed onto a thin skin and then a single fluid turn with her hand that seals the skin into the shape of a tiny nurse's cap. “You can't have luck when someone else has skill. So long time ago, we decided to invest in the stock market. There's no skill in that. Even your mother agreed.”* [23, с. 4]

У цій частині тексту тітонька Ан-мей має змішану з шанхайським діалектом англійську мову, але це грає на контрасті з її молодшим братом – Джеком, який знає англійську і розмовляє майже без акценту. Також в цьому уривку вона використовує слово *wonton*, що означає

пельмень, але має азійське походження. В англійській мові зазвичай використовують *dumpling*.

Використовуючи недосконалість знань з англійської мови Ан-мей, авторка змогла перетворити цю негативну рису у засіб виразності персонажа, що має яскраву специфіку мовлення.

*“Do you win like your mother?” asks Auntie Lin across from me. She is not smiling.*

*“I only played a little in college with some Jewish friends.”*

*“Annh! Jewish mah jong,” she says in disgusted tones. “Not the same thing.” This is what my mother used to say, although she could never explain exactly why.*

*“Maybe I shouldn't play tonight. I'll just watch,” I offer.*

*Auntie Lin looks exasperated, as though I were a simple child: “How can we play with just three people? Like a table with three legs, no balance. When Auntie Ying's husband died, she asked her brother to join. Your father asked you. So it's decided.”*[23, с. 5]

У наведеному діалозі спостерігається яскравий контраст між жінками: тітка Лін погано розмовляє англійською мовою, хоч і прожила достатньо довго в Америці, але Джун, народившись у США, немає таких проблем.

Письменниця відображає контраст у розмовах жінок між собою. Коли вони розмовляють між собою англійською, у них присутні граматичні помилки. Але саме цим авторка наголошує на важливості монологу між донькою і матір'ю, де Суюань-У частину проговорила англійською (з помилками, акцентом), а в другій на бездоганній китайській довела свою думку до кінця:

*“What's the difference between Jewish and Chinese mah jong?” I once asked my mother. I couldn't tell by her answer if the games were different or just her attitude toward Chinese and Jewish people.*

*“Entirely different kind of playing,” she said in her English explanation voice. “Jewish mah jong, they watch only for their own tile, play only with their eyes.”*

*Then she switched to Chinese: “Chinese mah jong, you must play using your head, very tricky. You must watch what everybody else throws away and keep that in your head as well. And if nobody plays well, then the game becomes like Jewish mah jong. Why play? There's no strategy. You're just watching people make mistakes.”*

*These kinds of explanations made me feel my mother and I spoke two different languages, which we did. I talked to her in English, she answered back in Chinese. [23, с. 5]*

Порівнюючи єврейський із китайським маджонгом, авторка розкриває погляд на світ, який має Суюань-У. Використовуючи англійську мову, як засіб виразності, відчувається інтимна атмосфера, де матір ділиться своїми знаннями з донькою.

Той самий прийом Емі Тан використовує із Ан-Мей, де можна побачити, наскільки небездоганною є її англійська, але рідна мова ллється впевнено та стрімко, без пауз та помилок:

*It is Auntie Ying who finally speaks. “I think your mother die with an important thought on her mind,” she says in halting English. And then she begins to speak in Chinese, calmly, softly.*

*“Your mother was a very strong woman, a good mother. She loved you very much, more than her own life. And that's why you can understand why a mother like this could never forget her other daughters. She knew they were alive, and before she died she wanted to find her daughters in China”. [23, с. 6]*

Ан-мей закликала Цзін-Мей відвідати своїх зведених сестер і заспокоювала дівчину тим, що її матір любить усіх своїх дітей. За допомогою того, що контраст між верхнім абзацом, що має граматичні

помилки (слова вжиті в неправильній формі, наприклад *die*, а має бути *died*), та нижнім абзацом письменниця наголошує нашу увагу на те, що цей момент є дуже емоційним та важливим для героїнь.

Таким чином, згадані приклади демонструють, що використання діалектної лексики, навіть з граматичними помилками, може передати у повній мірі глибину персонажів, їх мотивацію та стержень.

*“Too many questions!” cried Amah. “You do not need to understand. Just behave, follow your mother's example. Light the incense, make an offering to the moon, bow your head. Do not shame me, Ying-ying.”* [23, с. 13]

Діалектна лексика також зображена у використанні прозвищ персонажів, як у цьому уривку.

*There was another smell, outside, something burning, a pungent fragrance that was half sweet and half bitter. “What's that stinky smell?” I asked my amah, who always managed to appear next to my bed the instant I was awake. She slept on a cot in a little room next to mine.* [23, с. 13]

За допомогою діалектизмів, авторка використала слово *amah*, що має значення покоївки, яка доглядає дітей. Отже, за допомогою діалектної лексики можна відображати професії, заради того, щоб читачі поринули у світ персонажів.

Крім того, авторка використовує опис типових азійських стереотипів, згідно з яким азіати голосно вигукують, погано розмовляють англійською, дуже швидко зляться та живуть за традиціями:

*“So what's the difference between Chinese and Jewish mah jong?” I ask Auntie Lin.*

*“Aii-ya,” she exclaims in a mock scolding voice. “Your mother did not teach you anything?”* [23, с. 5]



*Auntie Lin explains how mad she got at a store clerk who refused to let her return a skirt with a broken zipper. “I was chiszle,” she says, still fuming, mad to death. [23, с. 5]*

Використовуючи транслітерацію, авторка занурює читачів у історію, таким чином зацікавивши їх:

*As I was thinking this I saw an old servant woman stooping over the same low table gutting a fish, looking at me from the corner of her eye. I was crying and I was afraid she would tell Huang Taitai. So I gave a big smile and shouted, “What a lucky girl I am. I’m going to have the best life.” And in this quick-thinking way I must have waved my knife too close to her nose because she cried angrily, “Shemma bende ren!” - What kind of fool are you? And I knew right away this was a warning, because when I shouted that declaration of happiness, I almost tricked myself into thinking it might come true. [23, с. 10]*

*We didn't immediately pick the right kind of prodigy. At first my mother thought I could be a Chinese Shirley Temple. We'd watch Shirley's old movies on TV as though they were training films. My mother would poke my arm and say, “Ni kan” - You watch. And I would see Shirley tapping her feet, or singing a sailor song, or pursing her lips into a very round O while saying, “Oh my goodness.” “Ni kan,” said my mother as Shirley's eyes flooded with tears. “You already know how. Don't need talent for crying!” [23, с. 27]*

*I was four years old. My chin was just above the dinner table, and I could see my baby brother sitting on Popo's lap, crying with an angry face. I could hear voices praising a steaming dark soup brought to the table, voices murmuring politely, “Ching! Ching!” - Please, eat! [23, с. 8]*

У такий спосіб використання діалектної лексики у мовленні персонажів відображається той факт, що авторка могла використати літературну лексику, але задля розширення художнього світу твору, вона застосовує діалектизми.

*“Kai gwa?” - Open the watermelon - he said, poising a large knife over the perfect fruit. Then he sank the knife in with a mighty push and his huge mouth roared a laugh so big I could see all the way back to his gold teeth. Everyone at the table laughed loudly. My face burned from embarrassment, because at that time I did not understand. [23, с. 53]*

Авторка використовує діалектну лексику в цьому уривку, зображуючи типову побутову обстановку.

*“Who is this ghost? Not an honored widow. Just a number-three concubine. If you take your daughter, she will become like you. No face. Never able to lift up her head.” [23, с. 8]*

*Number-three concubine* позначає як коханка/співмешканка, що живе не тільки з одруженим чоловіком та з його сім'єю. І одразу відчувається неприязнь родичів до жінки, що живе у такий спосіб. Китайські традиції диктують інакше. Одразу з цієї фрази можна зрозуміти, що це не прийнято в шановних сім'ях, тому і вживається діалектне слово з негативним значенням.

*But one day, all these tired peasants - from all over China - they gathered in fields everywhere. They watched the birds eating and drinking. And they said, “Enough of this suffering and silence!” They began to clap their hands, and bang sticks on pots and pans and shout, “Sz! Sz! Sz!” - Die! Die! Die! [23, с. 53]*

У цій частині також трапляються діалектизм у негативному значенні. Люди, керуючись своїми емоціями, відганяли птахів з поля. Цей діалектизм має експресивну функцію, виражаючи своє невдоволення ситуацією, яка вийшла.

У деяких випадках письменниця залишає читача без пояснень, змусивши здогадуватися, яке значення має певна лексема:

*My auntie, who had a very bad temper with children, told him he had no shou, no respect for ancestors or family, just like our mother. Auntie had a tongue like hungry scissors eating silk cloth. So when my brother gave her a*

*sour look, Auntie said our mother was so thoughtless she had fled north in a big hurry, without taking the dowry furniture from her marriage to my father, without bringing her ten pairs of silver chopsticks, without paying respect to my father's grave and those of our ancestors. When my brother accused Auntie of frightening our mother away, Auntie shouted that our mother had married a man named Wu Tsing who already had a wife, two concubines, and other bad children. [23, с. 7]*

*“You throw strong words at me, but you are nothing,” Auntie said. “You are the son of a mother who has so little respect she has become ni, a traitor to our ancestors. She is so beneath others that even the devil must look down to see her.” [23, с. 7]*

Стилістична функція діалектної лексики відображається заради емоційного забарвлення у художньому тексті. Письменниця відображає колорит китайських іммігрантів за настільною грою, де вони діляться своїм життям. Також діалектизми мають пізнавальну функцію, описуючи традиції інших народів та культур. Діалектна лексика не тільки описує колорит, події, а ще й відображає історію різних персонажів, їх вподобання, настрої, характер.

Отже, в аналізованому художньому тексті діалектизми відіграють важливу роль. Адже вони не лише описують колорит, події, професії а ще й відображають історію різних персонажів, їх вподобання, настрої, характер. У «Клубі веселощів і удачі» увагу акцентовано на діалогах та зміну діалектів головних героїнь у залежності від того, якою мовою вони розмовляють.

## **2.2. Аналіз діалектичної лексики в описі традиційних китайських свят у романі Е. Тан «Клуб веселощів і удачі»**

За допомогою діалектної лексики можна розглянути побут людей з інших країн, обряди, свята та традиції. У Китаї важливо дотримуватися

традицій, аби не зганьбити честь своєї сім'ї. А особливо важливим є весільна церемонія. Все має відбуватися за стародавніми обрядами. Письменниця у романі присвятила одну із частин саме одному із шести обрядів весільної церемонії – сватання.

*Of course, now I know the tree-trunk lady was the old village matchmaker, and the other was Huang Taitai, the mother of the boy I would be forced to marry. No, it's not true what some Chinese say about girl babies being worthless. It depends on what kind of girl baby you are. In my case, people could see my value. I looked and smelled like a precious buncake, sweet with a good clean color [23, с. 9]*

У цьому фрагменті ми бачимо, як героїня порівнює себе із *buncake* (булочкою), коли до дівчини приходила сваха з її майбутньою свекрухою. Цей діалектизм має порівняльну функцію.

*The matchmaker bragged about me: "An earth horse for an earth sheep. This is the best marriage combination." She patted my arm and I pushed her hand away. Huang Taitai whispered in her shrrhh-shrrhh voice that perhaps I had an unusually bad pichi, a bad temper. But the matchmaker laughed and said, "Not so, not so. She is a strong horse. She will grow up to be a hard worker who serves you well in your old age." [23, с. 9]*

Обряд сватання в Китаї не може обійтися без свахи, яка розшукує наречену, дізнається про статок її сім'ї, робить гороскоп на майбутнє пари. Таким чином свахи розказували зацікавленим сторонам, що майбутня сім'я буде сильною, щасливою, успішною, матимуть багато діточок. А жінка буде служити сім'ї свого чоловіка усе життя на благо родині. У цьому уривку письменниця за допомогою фразеологічних діалектизмів дає зрозуміти читачеві, що сваха вже зробили гороскоп на сумісність майбутнього подружжя. А також використала транслітерацію китайського слова *pichi* англійською.

*Later I would see him at red-egg ceremonies when one-month-old boy babies were given their real names. He would sit on his grandmother's old*

*knees, almost cracking them with his weight. And he would refuse to eat everything offered to him, always turning his nose away as though someone were offering him a stinky pickle and not a sweet cake. [23, с. 9]*

У цьому уривку ми бачимо назву церемонії, де святкують народження немовлят. Використовуючи діалектну лексику в етнографічній функції, авторка зобразила один із важливих обрядів для святкування нового життя.

*I was at the neighbor's house. When they called me to come down and ride the red palanquin, I was sitting at a small dressing table by an open window. I began to cry and thought bitterly about my parents' promise. I wondered why my destiny had been decided, why I should have an unhappy life so someone else could have a happy one. From my seat by the window I could see the Fen River with its muddy brown waters. I thought about throwing my body into this river that had destroyed my family's happiness. A person has very strange thoughts when it seems that life is about to end. [23, с. 10-11]*

Цей епізод є описом ритуалу того, коли молода відправляється до будинку майбутнього чоловіка на паланкіні, аби залишитися чистою і не принести в свою майбутню резиденцію бруду. Використане слово *palanquin*, вже давно вийшло із ужитків літературного мовлення, але враховуючи, що в азійських весільних обрядах досі його вживають, можна відзначити, що воно відіграє культурологічну функцію.

*The mother frowned, reaching into her twice-used Macy's bag. "Hunh, lucky I can fix it for you, then." And she pulled out the gilt-edged mirror she had bought at the Price Club last week. It was her housewarming present. She leaned it against the headboard, on top of the two pillows.*

*"You hang it here," said the mother, pointing to the wall above. "This mirror sees that mirror - haule! - multiply your peach-blossom luck."*

*"What is peach-blossom luck?"*

*The mother smiled, mischief in her eyes. “It is in here,” she said, pointing to the mirror. “Look inside. Tell me, am I not right? In this mirror is my future grandchild, already sitting on my lap next spring.” [23, с. 30]*

В цьому уривку є згадка про обряд фен-шуя, якби застосовують при пошуку кохання. Цю формулу застосовують, коли шукають серйозні любовні стосунки, рідше – друзів. Щоб правильно зробити розрахунки необхідно знати свій китайський знак зодіаку, а також мати базове розуміння багуа фен-шуй у вашому домі.

*In 1918, the year that I was four, the Moon Festival arrived during an autumn in Wushi that was unusually hot, terribly hot. When I awoke that morning, the fifteenth day of the eighth moon, the straw mat covering my bed was already sticky. Everything in the room smelled of wet grass simmering in the heat.*

Свято середини осені (Чжунцюцзе) є одним із найважливіх свят Китаю, і саме тому авторка не могла не присвятити одну із віньєток саме цьому святкуванню. Воно пов'язано із завершенням сільськогосподарських робіт, де вся сім'я та друзі збираються, щоб помилуватися повним місяцем.

*It is easy to forget about a boat when you have a rabbit mooncake in your hand. The three of us walked quickly out of the room, and as soon as we passed through the moongate that led to the inner courtyard, we tumbled and shrieked, running to see who could get to the stone bench first. I was the biggest, so I sat in the shady part, where the stone slab was cool. My half-sisters sat in the sun. I broke off a rabbit ear for each of them. The ears were just dough, no sweet filling or egg yolk inside, but my half-sisters were too little to know any better. [23, с. 14]*

В цьому абзаці, описується традиційні місячні пряники, які готують тільки на Чжунцюцзе. Їх дарують один одному в знак дружби, поваги та любові.

Таким чином, у романі Емі Тан діалектизми відіграють важливу роль. Вони насичують твір деталями реалій із життя персонажів. Опис китайських церемоній, обрядів та святкувань у художньому стилі за допомогою діалектної лексики зображає тисячолітні традиції китайців у літературі.

## ВИСНОВКИ

У ході нашого дослідження ми дійшли до таких висновків:

Лінгвістика завжди супроводжується діалектною лексикою, бо вони разом відіграють своєрідну роль у створенні нових тенденцій для норм мовлення.

Діалектна лексика у художніх творах прикрашає їх та дає можливість лінгвістам дослідити різні аспекти мов, які вони репрезентують. Адже досліджуючи діалектизми можна відслідкувати етапи еволюції мови та унікальний взаємозв'язок людей з мовою у різних куточках світу.

У нашому дослідженні ми з'ясували, що певне коло людей використовує діалект як засіб спілкування, в окремих територіях, що мають мовні особливості, властиві окремому регіону. Ми дослідили, що діалектна лексика – це слова та словосполучення які можуть у перспективі перейти до лінгвістики, замінюючи загальноживані відповідники.

Територіальні та соціальні діалекти відіграють важливу роль у житті людини, адже вони використовуються підсвідомо. Територіальні діалектизми сприяють збагаченню лінгвістиці, а соціальні – збагачують усне мовлення.

Використання діалектів у художніх творах є актуальною течією. В лінгвістиці діалектна лексика в основному має стилістичну функцію. Різні автори за допомогою діалектизмів розширяють емоційно-забарвлений контекст у своїх творах.

Аналізуючи діалектні лексеми у художньому творі, ми дослідили, що вони мають такі функції як:

- пізнавальна;
- стилістична;
- етнографічна.



Досліджена діалектна лексика у художньому творі Емі Тан «Клуб веселощів і удачі» відбиває азійські мотиви та реалії початку та середини 20-го століття, що показує нелегке життя американсько-китайських жінок. У творі за допомогою діалектизмів авторка змогла передати важливі традиційні, моральні, виховні моменти з життя головних персонажів.

Письменниця передала конфлікт поколінь між доньками та їх матерями, через монологи та діалогах, коли співбесідники розмовляли різними мовами. Крім того, авторка використовує діалектну лексику для опису китайських обрядів, церемоній у побуті та в діалогах.

## СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Академічний тлумачний словник (1970—1980) // Словник української мови URL: <http://sum.in.ua/> (дата звернення: 14.04.2021).
2. Говори української мови // УСЕ (Універсальний словник-енциклопедія) URL: <http://slovopedia.org.ua/29/53395/9144.html> (дата звернення: 14.04.2021).
3. Діалектизми в сучасній прозі // Культура мови на щодень URL: <http://kulturamovu.univ.kiev.ua/KM/pdfs/Magazine5-10.pdf> (дата звернення: 13.04.2021).
4. Звонська Л. Л. Енциклопедичний словник класичних мов. К.: ВПЦ "Київський університет", 2017. 552 с.
5. Кобилянський Б. В. Діалект і літературна мова // Електронна бібліотека "Україніка" URL: [http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online\\_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0004035](http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0004035) (дата звернення: 14.04.2021).
6. Ковалів Ю. І. Літературознавча енциклопедія: у двох томах. Том 1. К.: ВЦ «Академія», 2007. 608 с.
7. Матвіяс І. Г. Українська мова і її говори // Електронна бібліотека "Україніка" URL: [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online\\_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0001164](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0001164) (дата звернення: 14.04.2021).
8. М. Рильський про доцільність використання діалектизмів у художньому творі // Наукова електронна бібліотека періодичних видань НАН України URL:

- <http://dspace.nbuiv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/75598/129-Pelupas.pdf?sequence=1> (дата звернення: 15.04.2021).
9. Пена Л. І. Діалектизми в сучасному поетичному мовленні // Наукова періодика України URL: [http://www.irbis-nbuiv.gov.ua/cgi-bin/irbis\\_nbuiv/cgiirbis\\_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP\\_meta&C21COM=S&2\\_S21P03=FILE=&2\\_S21STR=PhSt\\_2013\\_9%282%29\\_\\_38](http://www.irbis-nbuiv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuiv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILE=&2_S21STR=PhSt_2013_9%282%29__38) (дата звернення: 13.04.2021).
  10. Сердега Р. Л. Українська діалектологія: навчальний посібник // URL: <http://194.44.152.155/elib/local/r33.pdf> (дата звернення: 15.04.2021).
  11. Холодьон О.М. Дієслівна лексика і семантика в українських говорах: стан та перспективи дослідження (дескриптивний аспект) // *Gwary dziś*. 2019. Vol. 11. С. 41-54.
  12. Шерех Ю. Нарис сучасної української літературної мови. Мюнхен: Наукове Товариство ім. Шевченка Бібліотека Українознавства. Ч. 3, 1951. 402 с.
  13. An Introduction to English Dialect Words // Oxford Royale Academy URL: <https://www.oxford-royale.com/articles/introduction-english-dialect-words/> (дата звернення: 17.04.2021)
  14. An Introduction to Language and Linguistics // BBG Institutional Repository URL: [https://repository.bbg.ac.id/bitstream/531/1/An\\_Introduction\\_to\\_Language\\_and\\_Linguistics.pdf](https://repository.bbg.ac.id/bitstream/531/1/An_Introduction_to_Language_and_Linguistics.pdf) (дата звернення: 16.04.2021).
  15. Foreign Terms and Otherness: A Case Study of The Joy Luck Club and Its Chinese and Japanese Translations // ResearchGate URL: [https://www.researchgate.net/publication/318460381\\_Foreign\\_Terms\\_and\\_Otherness\\_A\\_Case\\_Study\\_of\\_The\\_Joy\\_Luck\\_Club\\_and\\_Its\\_Chinese\\_and\\_Japanese\\_Translations](https://www.researchgate.net/publication/318460381_Foreign_Terms_and_Otherness_A_Case_Study_of_The_Joy_Luck_Club_and_Its_Chinese_and_Japanese_Translations) (дата звернення: 14.04.2021).

16. Cambridge Dictionary URL: <https://dictionary.cambridge.org/> (дата звернення: 16.04.2021).
17. David John Britain Dialectology // Encyclopedia of Linguistics. 2010. С. 127-133.
18. Dialect // Britannica URL: <https://www.britannica.com/topic/dialect> (дата звернення: 15/04/2021).
19. Dialects of English // Shippensburg University URL: <https://webpace.ship.edu/cgboer/dialectsofenglish.html> (дата звернення: 17.04.2021).
20. Hodson J. Dialect in film and literature. Basingstoke : Palgrave Macmillan, 2014. 272 с.
21. Language as Barrier and Bridge in Amy Tan's The Joy Luck Club // Academia URL: [https://www.academia.edu/23719394/Language\\_as\\_Barrier\\_and\\_Bridge\\_in\\_Amy\\_Tans\\_The\\_Joy\\_Luck\\_Club](https://www.academia.edu/23719394/Language_as_Barrier_and_Bridge_in_Amy_Tans_The_Joy_Luck_Club) (дата звернення: 14.04.2021).
22. North M. The Dialect of Modernism: Race, Language, and Twentieth-Century Literature. Oxford University Press, 1994. 272 с.
23. The Joy Luck Club // booksonline.com.ua: Електронна онлайн бібліотека URL: <https://booksonline.com.ua/view.php?book=40480> (дата звернення: 10.02.2021).